

Nr 64.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar, m. m.; given Stockholms slott den 18 februari 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g

till

förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar.

Härigenom förordnas, att § 2 förordningen den 3 augusti 1929 om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar skall erhålla följande ändrade lydelse.

*Nuvarande lydelse:**Föreslagen lydelse:*

§ 2.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av minst *trettio* miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av minst *trettiofem* miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1949.

Närvarande:

Statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om *höjning av grundfonden för Svenska bostadskreditkassan* samt anför därvid följande.

Enligt § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande såsom grundfond för kassan svenska statens fyra och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av minst 30 miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda. I § 3 stadgas, att kassan för sin lånerörelse utfärdar räntebärande till innehavaren ställda obligationer, och att sammanlagda beloppet av kassans utelöpande obligationer icke må uppgå till mera än tio gånger beloppet av grundfonden.

I en den 1 december 1948 dagtecknad, till Kungl. Maj:tt ställd skrift har *Svenska bostadskreditkassan* hemställt om ökning av kassans grundfond från 30 till 40 miljoner kronor. Såsom motivering härför har kassan anført att då grundfonden utgjorde 30 miljoner kronor, vore kassans upplåningsrätt begränsad till 300 miljoner kronor. Vid slutet av november 1948 hade kassan utelöpande obligationer till ett belopp av i runt tal 280 miljoner kronor. Den outnyttjade upplåningsrätten utgjorde således allenast ca 20 miljoner kronor. För att kassan skulle kunna möta låneanspråken sedan den nu kvarstående lånerätten utnyttjats, vilket beräknades ske under loppet av år 1949, syntes en ökning av grundfonden påkallad. Ökningen borde lämpligen bestämmas till förslagsvis 10 miljoner kronor.

Över nämnda framställning ha infortrade utlåtanden avgivits av *bank- och fondinspektionen* samt *fullmäktige i riksbanken* och *fullmäktige i riksgäldskontoret*.

Bank- och fondinspektionen har anfört följande.

I betänkande med förslag till omläggning av den statliga kreditgivningen för bostads- och jordbruksändamål till en statlig kreditgarantivning (SOU 1947: 86) uttalade 1945 år bankkommitté bl. a. (s. 24), att bostadskreditorganisationen icke syntes kunna inplaceras i sagda system. Under hänvisning härtill föreslog kommittén, att organisationen borde upplösas samt dess nuvarande portfölj överföras till stadshypoteksinstitutionen för avveckling.

I viss anslutning härtill har sedermera Kungl. Maj:t genom beslut den 21 januari 1949 bemyndigat chefen för finansdepartementet att tillkalla utredningsmän med uppdrag att utreda frågan om svenska bostadskreditkassans fortsatta verksamhet; enligt vad inspektionen erfarit ha sådana utredningsmän numera blivit utsedda.

Huruvida den sålunda påbörjade utredningen skall föranleda, att bostadskreditorganisationen avvecklas samt om dess uppgifter skola övertagas av annan kreditinstitution, kan alltså för närvarande ej avgöras, helst som frågan om kreditgarantisystemets införande på bostadsbelåningens område ännu ej slutbehandlats. Intill dess utredningsuppdraget slutförts samt ställning tagits till de förslag, som därvid framkomma, torde emellertid organisationen — som för närvarande obestriddligen fyller en viss funktion på fastighetskreditmarknaden — böra fullfölja sin verksamhet. Med reservation för den betydelse som de penningpolitiska synpunkterna må äga vid bedömande av den remitterade framställningen, anser sig ämbetsverket fördenskull sakna skäl till erinran mot att densamma bifalles.

Fullmäktige i riksbanken ha anfört, att bostadskreditkassan tillskapades för att tillgodose främst behovet av sekundärlån för hyresfastigheter. Såsom 1945 års bankkommitté framhållit i sitt betänkande den 24 november 1947 med förslag till statlig kreditgarantivning hade sedan kassan inrättades sådana ökade möjligheter att erhålla fastighetskrediter tillskapats, att något större behov av en särskild organisation för sekundärbelåning av bostadsfastigheter icke längre kunde anses föreligga. Med hänsyn härtill och då särskilt tillkallade utredningsmän för närvarande vore sysselsatta med att utreda frågan om bostadskreditkassans fortsatta verksamhet, syntes man kunna ifrågasätta lämpligheten av att nu öka grundfonden och därmed kassans utlåningsmöjligheter, särskilt som kassans outnyttjade upplåningsrätt — omkring 20 miljoner kronor — finge anses tillfyllest för att i tillfredsställande utsträckning möta det ökade utlåningsbehov som kunde uppstå innan frågan om kassans fortsatta verksamhet utretts.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha meddelat, att fullmäktige icke hade något att erinra mot bifall till framställningen.

Beträffande den i två av remissutlåtandena åberopade utredningen om bostadskreditkassans fortsatta verksamhet — för vars verkställande tre sakkunniga tillkallats den 31 januari 1949 — må nämnas, att i direktiven för utredningen uttalats, att bostadskreditkassans framställning om en höjning av grundfonden från 30 till 40 miljoner kronor aktualiserade det av 1945 års bankkommitté diskuterade spørsmålet om bostadskreditkassans fortsatta verksamhet. Det borde dock framhållas att bankkommittén vid sitt

ståndpunktstagande utgått från att systemet med statlig kreditgaranti skulle införas. Genom statsmakternas beslut år 1948 hade kreditgarantisystemet börjat tillämpas beträffande vissa jordbrukslån, medan frågan om dess utvidgning att omfatta även finansiering av bostadsproduktionen ännu icke slutbehandlats. I direktiven uttalades vidare, att en rationalisering av fastighetskreditgivningen givetvis vore i hög grad önskvärd. Innan ståndpunkt kunde tagas till de förslag rörande bostadskreditkassan, som bankkommittén framlagt, syntes emellertid nödvändigt att företaga ytterligare undersökningar. Denna utredning borde vara förutsättningslös och behandla icke endast de förslag, som kommittén framställt, utan även andra alternativ, som kunde finnas, för att åstadkomma den lämpligaste organisationen av här ifrågasvarande kreditgivning. Vid utredningen borde, enligt vad i direktiven framhölls, största vikt tillmätas fördelarna för låntagarna av ett förenklat låneförfarande.

Departementschefen. Av den lämnade redogörelsen framgår att Svenska bostadskreditkassan — vars grundfond alltsedan kassans tillkomst år 1929 utgjort 30 miljoner kronor och vars upplåningsrätt med hänsyn till grundfondens storlek är begränsad till 300 miljoner kronor — i november 1948 utnyttjat omkring 280 miljoner kronor av denna upplåningsrätt. Enligt vad kassan anfört komme den kvarstående upplåningsrätten att tagas i anspråk under år 1949, varför en ökning av grundfonden vore påkallad.

Frågan om ökning av bostadskreditkassans grundfond är i viss mån beroende av hur spørsmålet om kassans fortsatta verksamhet löses. I detta hänseende må erinras om att 1945 års bankkommitté föreslagit att bostadskreditkassan, som icke syntes kunna inplaceras i det nya systemet med statlig kreditgarantivning, borde upplösas. Å andra sidan har i direktiven för den nu igångsatta utredningen rörande kassans fortsatta verksamhet framhållits, att vid utredningen borde undersökas även andra alternativ för att åstadkomma den lämpligaste organisationen på förevarande område.

Enligt min mening bör bostadskreditkassan i avvaktan på resultatet av nyssnämnda utredning fullfölja den verksamhet som organisationen hittills drivit. Den omständigheten, att frågan om bostadskreditorganisationens framtida ställning är svävande, torde sålunda icke i och för sig böra föranleda, att förslaget om höjning av kassans grundfond avvisas.

Vid framläggandet för innevarande års riksdag av förslaget om höjning av grundfonden för Sveriges allmänna hypoteksbank (propositionen nr 26) framhöll jag, att det kunde ifrågasättas — bl. a. på grund av den återhållsamhet beträffande kreditgivningen, som för närvarande borde iakttagas — huruvida en höjning av hypoteksbankens grundfond nu vore nödvändig. Enligt vad i samma proposition vidare uttalades kunde emellertid tillräckliga skäl icke anses föreligga att helt avvisa förslaget om en höjning av nämnda grundfond, bl. a. med hänsyn till att möjligheter borde finnas till en mera liberal utlåningspolitik i händelse den ekonomiska utvecklingen skulle komma att medgiva detta. De här återgivna synpunkterna torde i

stort sett vara tillämpliga även beträffande spørsmålet om höjning av bostadskreditkassans grundfond.

I enlighet härmed anser jag mig böra tillstyrka, att kassans grundfond höjes med 5 miljoner kronor. Denna höjning torde vara tillräcklig för att täcka kassans upplåningsbehov under tiden till dess definitivt avgörande kan träffas i frågan, huruvida organisationen alltjämt bör bestå eller icke. Då jag tillstyrker höjningen av grundfonden förutsätter jag vidare att bostadskreditkassan i likhet med övriga hypoteksinstitutioner i nuvarande läge — av skäl som anförts i förenämnda proposition nr 26 — i största möjliga utsträckning begränsar sin utlåning. I den mån närmare överenskommelse härom erfordras, synes en dylik böra träffas mellan riksbanken och bostadskreditkassan såsom skett beträffande hypoteksbankens och stadshypotekskassans kreditgivning. De av bankofullmäktige anförda synpunkterna beträffande bostadskreditkassans utlåning under det närmaste året torde härigenom kunna tillgodoses.

För genomförandet av den nu förordade höjningen av bostadskreditkassans grundfond erfordras ändring i § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar. Förslag om sådan ändring torde böra framläggas för riksdagen. Därest riksdagen biträder ändringsförslaget, torde riksdagen samtidigt böra besluta att staten skall — för ökning av bostadskreditkassans grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av fem miljoner kronor med rätt för kassan att i enlighet med bestämmelserna i nyssnämnda förordning taga sagda obligationer i anspråk.

I enlighet med det nu anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar*.

Härefter hemställer föredragande departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att,

dels antaga nyssnämnda förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar,

dels ock besluta att staten skall — för ökning av Svenska bostadskreditkassans grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av fem miljoner kronor med rätt för kassan att taga obligationerna i anspråk

i enlighet med bestämmelserna i förordningen om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Berggren.
